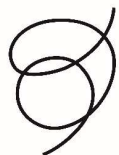

MUSIIKINOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2018

(Päivitetty 19.10.2022)

SAVONLINNAN
MUSIIKKI- JA TANSSI-
OPISTO

SISÄLTÖ

1	OPPILAITOKSEN TOIMINTA-AJATUS	3
2	OPPILAITOKSEN ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT.....	3
2.1	Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston arvot.....	3
2.2	Oppimiskäsitys.....	4
2.3	Oppimisympäristö	4
2.4	Työtavat.....	5
3	TOIMINTAKULTTUURI	5
4	OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE	5
4.1	Opintojen laajuus	5
4.2	Opintojen rakenne.....	6
5	OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET.....	6
6	VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT.....	7
7	PERUSOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET (tavoitteet, sisällöt, laskennallinen laajuus)	7
7.1	Musiikin perusopintojen sisältö	8
7.2	Musiikin perusopintojen opetustarjonta	8
7.2.1	Instrumenttiopetus.....	8
7.2.2	Yhteismusisointi.....	9
7.2.3	Musiikin hahmottaminen	9
7.2.4	Lisäkurssit ja workshopit	10
8	SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET (tavoitteet, sisällöt, laskennallinen laajuus)	10
8.1	Syventävien opintojen opetustarjonta.....	11
8.1.1	Instrumenttiopetus.....	11
8.1.2	Yhteismusisointi.....	11
8.1.3	Musiikin hahmottaminen	12

9	LAAJAN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOhteet JA ARVIOINNIN PERUSTEET	12
9.1	Perusopintojen arvioinnin perusteet	12
9.2	Syventävien opintojen arvioinnin perusteet	13
10	OPPIMISEN ARVIOINTI	14
10.1	Arvioinnin tehtävä	14
10.2	Arvioinnin tavoitteet	14
10.3	Arviointi opintojen aikana	15
10.4	Palautteen antaminen	15
10.5	Arviointikäytännöt	15
10.6	Suoritusten ja arviointien kirjaaminen	16
11	OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	16
12	OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	16
13	OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET	17
14	YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA	18
14.1	Yhteistyö huoltajien kanssa	18
14.2	Yhteistyö muiden tahojen kanssa	18
15	TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN	18

1 OPPILAITOKSEN TOIMINTA-AJATUS

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopisto tarjoaa musiikin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta Savonlinnan talousalueella. Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Annettavan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja iloitsee oppimisestaan. Annettava opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla.

Opetus tukee oppilaan myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Musiikillisten taitojen ja tietojen kartuttamisen lisäksi oppilasta rohkaistaan luovaan ajatteluun, tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytämään omat tapansa ilmaista itseään taiteen avulla. Oppilasta ohjataan tekemisen ja osallisuuden kautta ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä.

2 OPPILAITOKSEN ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Taiteen perusopetuksen arvoperusta pohjautuu tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Se perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä.

2.1 SAVONLINNAN MUSIIKKI- JA TANSSIOPISTON ARVOT

1. Tekemisen ilo

Toimimme positiivisen asenteen kautta, jonka avulla motivoimme oppilasta työskentelemään luovasti ja tavoitteellisesti, edistämme sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä iloitsemme omasta ja muiden oppimisesta.

2. Luovuus

Tähtäämme opetuksessa oppilaan oman ilmaisun löytämiseen kannustamalla ja rohkaistamalla oppilasta. Etsimme itseilmaisulle uusia keinoja ja tapoja ja pyrimme säilyttämään tutkivan ja uteliaan innostuksen taiteen tekemiseen.

3. Tavoitteellisuus

Tarjoamme kokonaisvaltaista, pitkäjänteistä ja päämäärätietoista taidekasvatusta ammattitaitoisten opettajien johdolla. Tavoitteita asetettaessa huomioidaan oppilaslähtöisyys ja yksilöllisyys.

4. Yhteisöllisyys

Tarjoamme turvallisen yhteisön, johon on helppo tulla. Arvostamme ja kunnioitamme hyvää opettaja–oppilassuhdetta sekä yksilö-, että ryhmäopetuksessa. Toiminnassamme yhteisöön kuulumisen tunne ja yhteisten pelisääntöjen oppiminen ovat tärkeitä.

2.2 OPPIMISKÄSITYS

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston opetussuunnitelma perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen käsitetään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakentamiseksi, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti ja on erottamaton osa yksilön kasvua ihmisenä ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omaan mahdollisuuteensa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

2.3 OPPIMISYMPÄRISTÖ

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Savonlinnan musiikki- ja tanssiopistossa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että oppimisympäristö on fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallinen, ilmapiiriltään avoin ja myönteinen sekä rohkaisee ja innostaa oppilaita kehittämään osaamistaan.

Monipuolinen ja toimiva oppimisympäristö tukee oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Toimiva oppimisympäristö tarjoaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Tavoitteena on, että oppimisympäristö luo edellytykset aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston monipuolista toimintaympäristöä hyödynnetään myös taiteidenvälisen toiminnan kehittämisessä.

Oppimisympäristön arviointi ja kehittäminen on jatkuvaa. Oppimisympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyö-

hankkeet muiden toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat yhteiskunnallisen ja sosiaalisen näkökulman osaksi opintoja.

2.4 TYÖTAVAT

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus. Oppilaalle tarjotaan myös mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Opetuksen järjestämisessä huolehditaan opiskeluympäristön kehittämisestä siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimaan oppimisen taitoja kehitetään ohjaamalla oppilasta osallistumaan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

3 TOIMINTAKULTTUURI

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvojen ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Perustehtävää tukeva toimintakulttuuri näkyy kaikessa toiminnassa vaikuttaen oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta. Toimintakulttuuri edistää oppimista ja kestävää hyvinvointia.

Toimintakulttuurin lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Yhteisöllisessä ja kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen on jatkuvaa oppilaitoksen toiminnan, pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Toimintakulttuurin kehittämisessä on olennaista opetuksen arkipäätösten arviointi, suunnittelu ja toteuttaminen. Toimintakulttuurin kehittäminen tapahtuu vuorovaikutuksessa oppilaitoksen henkilöstön, oppilaiden ja oppilaiden huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

4 OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE

4.1 OPINTOJEN LAAJUUS

Musiikin perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia.

Oppimäärän laskennallinen tunti on 45 minuuttia. Perusopintoja edeltävän varhaisiän musiikkikasvatukseen laajuudesta päätetään erikseen opetuksen käytännön järjestelyjen mukaan.

Annettava opetus mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamisen. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät.

4.2 OPINTOJEN RAKENNE

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä varhaisiän kasvatuksesta. Perusopintojen ja syventävien opintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä varhaisiän kasvatuksen yleiset tavoitteet määritellään tässä opetussuunnitelmassa.

Laajan oppimäärän opintojen tarkoituksena on taiteenalan keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy loppupäty.

5 OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä ilmaisutapoja. Oppilaita kannustetaan tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Opintojen aikana kehittyvät tiedot ja taidot antavat oppilaalle valmiuksia kriittiseen ajatteluun, vahvistavat oppilaan kykyä itsearviointiin sekä vahvistavat oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan musiikkia historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohdaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

6 VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Varhaisiän musiikkikasvatus on pääasiassa alle kouluikäisille tarkoitettua opetusta sisältäen musiikkileikkikoulutoiminnan ja erilaiset soitinvalmennuksen muodot. Opetus toteutetaan ryhmäopetuksena. Ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon pedagoginen tarkoituksenmukaisuus, oppilasryhmän ikärakenne sekä tilan antamat mahdollisuudet.

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUKSEN TAVOITTEENA ON

- tarjota onnistumisen ja ilon kokemuksia
- antaa valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat hyvän pohjan lapsen omalle musiikkisuhteelle ja mahdolliselle tulevalle musiikkiharrastukselle
- tarjota mahdollisuus luovuuden ja itseilmaisun kehittämiseen
- tukea yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä ryhmässä toimimisen taitoja
- tarjota tilaisuus eri taideaineiden luovaan hyödyntämiseen
- tutustuttaa lapsi suomalaiseen kansanperinteeseen

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa lapsen musiikillista muistia ja kuuntelukykä harjaannutetaan elämysten avulla ja leikin keinoin. Opetus on vuorovaikutuksellista ja opetuksen sisällöissä ja toimintatavoissa huomioidaan lapsen kehitystaso. Varhaisiän musiikkikasvatus tarjoaa onnistumisen ja oppimisen kokemuksia niin taidollisilla kuin tunne-elämystenkin osa-alueilla. Varhaisiän opetus kehittää lapsen rytmii- ja melodiatajua sekä tutustuttaa musiikin peruskäsitteisiin kuten korkea–matala, hiljainen–voimakas, hidas–nopea. Lapsen harmonia- ja muototajua vahvistetaan siihen soveltuvien työskentelytapojen avulla.

Varhaisiän musiikkikasvatus toteutetaan pääsääntöisesti ryhmäopetuksena. Ryhmässä soittaminen ja liikkuminen harjaannuttavat sekä motoriikkaa että koordinaatiota. Myös keskittymiskyky ja työskentelytaidot kehittyvät yhdessä tekemisen myötä. Iloinen yhdessä-olo tukee myös itseilmaisua ja eläytymiskykyä. Itseluottamus ja minäkäsitys vahvistuvat onnistumisen kokemusten kautta. Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on antaa oppilaalle hyvä perusta mahdolliselle tulevalle musiikkiharrastukselle. Opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää oppilaitoksen useamman taiteenlajin opetustarjonnan tuomaa mahdollisuutta taiteiden väliseen toimintaan.

7 PERUSOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Musiikin perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 oppituntia. Laskennassa yksikkönä käytetään 45 minuutin mittaista oppituntia.

MUSIIKIN PERUSOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET JA LAAJUUDET

Instrumenttiopinnot ja yhteismusisointi	550 tuntia
Musiikin hahmottaminen	250 tuntia

MUSIIKIN PERUSOPINTOJEN TAVOITTEENA ON, ETTÄ OPPILAS

- oppii musiikin esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavia instrumenttitaitoja
- oppii lukemaan, kirjoittamaan, kuuntelemaan ja tuntemaan musiikkia
- kehittää musiikillista ilmaisukykyään ja esiintymistaitoaan
- oppii tekemään omaa musiikkia ja kehittämään improvisointitaitojaan

7.1 MUSIIKIN PERUSOPINTOJEN SISÄLTÖ

Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot

Opintojen keskeisenä sisältönä on perehtyminen pääinstrumentin perustekniikkaan ja -ohjelmistoon sekä yhteismusisoinnin perusteisiin. Säännöllinen esiintyminen on osa opintoja.

Musiikin hahmottaminen

Musiikin hahmotuksen opintojen sisältöalueet ovat musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen, musiikin historian ja tyylien tuntemus ja musiikkiteknologian perustaidot. Musiikin hahmotuksen opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa.

Musiikin perusopintoihin sisältyvät musiikin hahmotuksen opinnot suoritettuaan oppilas

- osaa laulaa ja kirjoittaa melodioita
- on harjaantunut rytmin hahmottamiseen
- osaa tehdä itse sävellyksiä ja säestyksiä
- osaa hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- tuntee oman musiikinlajinsa keskeisiä tyylejä ja soittimistoa
- on saanut valmiuksia käytännön musisointiin

7.2 MUSIIKIN PERUSOPINTOJEN OPETUSTARJONTA

7.2.1 Instrumenttiopetus

Solistisessa pääaineessa annetaan henkilökohtaista opetusta pääsääntöisesti 45 minuuttia viikossa. Viikoittaisesta opetusajasta voidaan tehdä tästä poikkeavia yksilöllisiä päätöksiä, mikäli esim. oppilaan ikä tai muut seikat sitä edellyttävät. Mahdollisen sivuaineen viikoittaisen oppitunnin pituudesta päätetään erikseen.

Instrumenttiopintoihin sisältyy musiikin perusopinnoissa kolme (laulusssa kaksi) soitinkohdainten oppimistavoitteiden mukaista tasoa. Tasojen tavoitteet on kirjattu oppiainekohtaisiin taitotauluihin.

Opettaja suunnittelee yhdessä oppilaan ja oppilaan huoltajan kanssa, kuinka oppilas siirtyy musiikkiopinnoissaan tasolta toiselle.

Esimerkkejä erilaisista mahdollisista tason päättäviksi tavoitteiksi asetettavista suoritustavoista:

- julkinen esiintyminen
- katselmukseen tai kilpailuun osallistuminen
- lautakunnalle esiintyminen (perinteinen tasosuoritus)
- esiintymisen videointi ja portfolio
- taitotaulun mukaan saavutettu osaaminen
- muu oppilaan, oppilaan huoltajan ja opettajan yhdessä asettama tavoite

7.2.2 Yhteismusisointi

Yhteismusisointi on osa instrumenttiopintojen opintokokonaisuutta. Oppilas harjaantuu yhteissoitossa soittamaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa, kuuntelemaan oman soittonsa lisäksi kokonaisuutta ja mukauttamaan soittimensa sävelpuhtautta, äänenvoimakkuutta ja rytmikäsittelyä osaksi yhteistä musisointia.

Musiikin perusopetuksen oppilaat osallistuvat yhteismusisointiin pääaineen opettajan kanssa lukuvuosittain tehdyn suunnitelman mukaisesti. Yhteismusisointi voi sopimuksen mukaan tapahtua oppilaitoksen yhteistoimintaorkestereissa tai muutoin oppilaitoksen ulkopuolella.

Instrumenttiopettaja ohjaa oppilaan eri yhteismusisointimahdollisuuksiin yhteisesti tai kollegiokohtaisesti sovittujen periaatteiden pohjalta.

Yhteissoittomuotoja:

- orkesterit, esim. puhallin- ja jousiorkesterit
- pop/jazz -yhtyeet
- lyömäsoitinyhtyeet
- neli- ja useampikätiset pianokokoonpanot
- kamarimusiikki ja säestys
- harmonikkaorkesteri
- kansanmusiikkiryhmiä
- lauluyhtye/kuoro/liek-duo

Oppilaalle laaditaan lukuvuosittain yhteismusisoinnin toteutussuunnitelma. Mikäli oppilas ei syystä tai toisesta voi osallistua säännöllisesti kokoontuvaan yhteissoittoryhmään, esim. orkesteri- tai kuoro-opetukseen, instrumenttiopettaja vastaa oppilaansa ohjauksesta siten, että yhteismusisointitaidot voivat kehittyä.

7.2.3 Musiikin hahmottaminen

Musiikin hahmotuksen opetusta annetaan sekä instrumenttiopetukseen yhdistettynä oman instrumenttiopettajan ohjauksessa että ryhmäopetuksena. Musiikin hahmotuksen opintojen suositeltu aloitusikä on 9–10 vuotta.

Perusopintojen opetus etenee seuraavasti:

- MuHa 1 (musiikin hahmottaminen, luku- ja kirjoitustaito)
- MuHa 2 ”
- MuHa 3 ”
- MuHa 4 (musiikin historia, kuuntelu, soitinoppi, musiikkiteknologian perusteet)

Opetuksen tasolta toiselle siirtymisen ohjauksesta ja suoritusten kirjaamisesta vastaa oppilaan oma musiikin hahmotuksen opettaja.

7.2.4 Lisäkurssit ja workshopit

Lisäkursseja ja workshoppeja järjestetään kysynnän ja pedagogisten tarpeiden mukaan. Tällaisia kursseja voivat olla esimerkiksi sävellys-, improvisointi-, vapaa säestys-, primavista- ja erilaiset yhteissoittokurssit.

8 SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Musiikin laajan oppimäärän syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 500 oppituntia. Laskennassa yksikkönä käytetään 45 minuutin mittaista oppituntia.

SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Instrumenttiopinnot ja yhteismusisointi	
	laskennallinen laajuus 280 tuntia
Musiikin hahmottaminen	
	laskennallinen laajuus 220 tuntia

MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN SYVENTÄVIEN OPINTOJEN TAVOITTEENA ON

- kehittää edelleen oppilaan musiikin perustasolla saavuttamia taitoja ja tietoa niin, että hän saa valmiudet musiikkiharrastuksen itsenäiseen jatkamiseen tai ammattiopintoihin hakeutumiseen
- laajentaa oppilaan musiikin hahmotustaitoja ja eri tyylien tuntemusta sekä syventää oppilaan kykyä luovaan ilmaisuun musiikin keinoin
- auttaa oppilasta valmistamaan lopputyö

SYVENTÄVIEN OPINTOJEN SISÄLTÖ

Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot

Opintojen keskeisenä sisältönä on kehittää oppilaan musiikillista ajattelua, pääinstrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että hän kykenee itsenäiseen työskentelyyn. Oppilas harjaantuu omaksumaan ja esittämään laajoja musiikillisia koko-

naisuuksia, kehittää improvisointitaitojaan sekä syventää kykyään musiikin tulkintaan ja musiikilliseen vuorovaikutukseen.

Musiikin hahmottaminen

Laajan oppimäärän syventävien opintojen musiikin hahmottamisaineiden sisältöalueet ovat musiikin kuuntelu ja luku-/kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen sekä historian ja tyylien tuntemus. Opetus harjaannuttaa oppilaan hahmottamaan musiikkia sekä kuullun että nuottikirjoituksen pohjalta ja antaa taitoja soveltaa historian ja tyylien tuntemusta musiikin esittämisessä.

Syventävien opintojen musiikin perusteiden opinnot suoritettuaan oppilas

- osaa laulaa ja kirjoittaa perustasoa vaativampia melodioita
- hahmottaa moniäänistä nuottikirjoitusta
- on tietoinen sointujen käytön ja äänenkuljetuksen lainalaisuuksista
- on saanut valmiuksia itsenäisesti analysoida kokonaisiä sävellyksiä ja ymmärtää sävelteoksen muodon merkityksen
- on syventänyt oman musiikkinlajinsa eri aikakausien tyylien tuntemusta
- osaa soveltaa tyylintuntemusta musisoinnissa
- osaa tuottaa itse sävellyksiä ja säestyksiä
- osaa hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia

Lopputyö

Oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa. Lopputyöhön tulee aina sisältyä soiva lopputulos.

8.1 SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPETUSTARJONTA

8.1.1 Instrumenttiopetus

Solistisen pääaineen opetusta annetaan syventävissä opinnoissa oleville pääsääntöisesti 60 minuuttia viikossa. Mikäli opinnoille asetetut henkilökohtaiset tavoitteet sitä edellyttävät, opetuksen määrästä ja opintojen sisällöstä voidaan tehdä yksilöllisiä päätöksiä. Mahdollisen sivuaineen opetuksen määrästä päätetään erikseen. Syventävien opintojen instrumenttiopintojen tavoitteet on kuvattu instrumenttikohtaisissa tavoitetauluissa.

8.1.2 Yhteismusisointi

Yhteismusisointi on osa instrumenttiopintojen opintokokonaisuutta. Syventävien opintojen aikana oppilaat osallistuvat yhteismusisointiin koko opiskelunsa ajan.

Yhteismusisointiin osallistumisesta sovitaan lukuvuosittain pääaineen opettajan kanssa. Yhteismusisoinnin muodot ovat samat kuin musiikin perustasolla.

8.1.3 Musiikin hahmottaminen

Musiikin hahmotuksen opetus on jaksotettu seuraavasti:

- MuHa 5 (teoria)
- MuHa 6 (säveltapailu)
- MuHa 7 (syventävä musiikkitiedon ja musiikin kuuntelun kurssi)
- MuHa 8 (harmoniaoppi)

Syventävien opintojen musiikin hahmotusaineiden opetusta voidaan järjestää sekä ryhmäopetuksena että instrumenttiopetukseen integroituna. Opetuksen sisällöissä otetaan huomioon oppilaan lopputyön valmistamisen tukeminen sekä säveltäminen ja improvisointi.

Kurssit 7 ja 8 ovat keskenään valinnaisia.

Muha 7 on sisällöllisesti painottunut musiikin kuunteluun, musiikkiteknologiaan, musiikin historiaan ja tyyliintuntemukseen. Muha 8, harmoniaoppi, on erityisesti musiikin ammattiopintoihin suuntautuville oppilaille suositeltu kurssi.

Musiikkiteknologian hyödyntämiseen ja käyttämiseen harjaantuminen on tärkeä osa syventävien opintojen musiikin hahmotusaineiden opintoja.

9 LAAJAN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEET JA ARVIOINNIN PERUSTEET

MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEITA OVAT:

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi

9.1 PERUSOPINTOJEN ARVIOINNIN PERUSTEET

HYVÄN OSAAMISEN KRITEERIEN TOTEUTUMINEN ARVIOINTIALUEITTAIN:

Esittäminen ja ilmaiseminen

- hallitsee instrumentin soittotekniikan siten, että instrumentin tekninen hallinta palvelee oppilaan opintojen tason mukaisten teosten musiikillisia päämääriä
- osaa käyttää instrumentin sävyjä ja sointivärejä musiikillisessa ilmaisussa ja huomioi sävelpuhtauden
- kykenee opiskelemansa tason mukaisten teosten vaatimaan tempon- ja rytmin- käsittelyyn ja fraseeraukseen

- osaa käyttää vaihtelevaa dynamiikkaa
- hallitsee opiskelemansa tason mukaisten teosten musiikkityylien keskeisiä piirteitä

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- ymmärtää tavoitteiden asettamisen ja säännöllisen harjoittelun merkityksen
- oppii työskentelemään myös itsenäisesti

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- osoittaa kiinnostusta musiikkiin käymällä aktiivisesti konserteissa
- hallitsee nuotinluvun ja nuottien kirjoittamisen perustaidot
- harjaantuu tunnistamaan musiikin erilaisia piirteitä ja yksityiskohtia
- osaa hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- tuntee oman musiikinlajinsa keskeisiä tyyliuuntauksia ja soittimistoa

Säveltäminen ja improvisointi

- osaa säveltää ja nuotintaa pieniä musiikillisia kokonaisuuksia
- osaa improvisoida ohjatusti

9.2 SYVENTÄVIEN OPINTOJEN ARVIOINNIN PERUSTEET

HYVÄN OSAAMISEN KRITEERIEN TOTEUTUMINEN ARVIOINTIALUEITTAIN:

Esittäminen ja ilmaiseminen

- pystyy käsittelemään rytmiä elävästi ja joustavasti
- hallitsee instrumenttinsa sävelpuhtauden
- kykenee luontevaan, musikaaliseen fraseeraukseen
- käyttää dynamiikkaa musiikillisessa ilmaisussa
- kykenee musiikin tyylinmukaiseen esitykseen
- kykenee persoonalliseen musiikilliseen ilmaisuun
- osoittaa musiikillisen suuntautumisensa mukaista erityisosaamista
- osaa arvioida ja kehittää omaa työskentelyään itsenäisesti
- osaa analysoida omaa osaamistaan
- hallitsee musiikillisen suuntautumisensa mukaisen erityisosaamisen periaatteet

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- ymmärtää tavoitteiden asettamisen ja harjoittelun merkityksen
- osaa ylläpitää monipuolista ohjelmistoa ja valmistaa itsenäisesti uutta
- osaa oma-aloitteisesti arvioida ja kehittää omaa työskentelyään
- on aktiivinen ja oma-aloitteinen musiikin kuuntelija
- kykenee itsenäiseen musiikin harrastamiseen

- osoittaa valmiuksia musiikkialan ammattiopintoihin

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- kuuntelee musiikkia aktiivisesti ja osallistuu konsertteihin kuulijana
- tunnistaa musiikin eri aikakausien piirteitä
- hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- tuntee oman musiikinlajinsa keskeisiä tyylejä ja ilmiöitä

Säveltäminen ja improvisointi

- osaa säveltää ja nuotintaa musiikillisia kokonaisuuksia
- hallitsee oman musiikinlajinsa improvisoinnin perusteet

10 OPPIMISEN ARVIOINTI

10.1 ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Annettavalla palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Arviointi painottuu oppilaan vahvuuksien kuvaamiseen, on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

10.2 ARVIOINNIN TAVOITTEET

Oppimisen arvioinnin tavoitteena on edistää opetussuunnitelman tavoitteiden mukaista hyvän musiikkisuhteen luomista ja elinikäisen harrastuksen rakentumista. Arvioinnilla pyritään antamaan oppilaalle realistista ja kannustavaa palautetta opintojen edistymisestä ja hänen musiikillisista tiedoistaan ja taidoistaan. Arviointi tukee oppimista, oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja hyvän itsetunnon kehittymistä. Musiikkialan ammattiin suuntautuvalla oppilaalle annetaan todenmukaista tietoa hänen kyvyistään ja mahdollisuuksistaan edetä valitsemallaan uralla.

10.3 ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA

Oppimisen arviointi opintojen aikana perustuu perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opinnoista.

Oppimisen arviointia toteutetaan jatkuvan arvioinnin periaatteen mukaan. Jatkuva arviointi on työtapana, jonka varaan oppimisprosessi suurelta osalta rakentuu. Oppimisessa edetään asettamalla oppilaalle jatkuvasti uusia, sopivasti mitoitettuja lähitavoitteita. Uuden oppiminen perustuu aikaisemmin saavutetulle osaamiselle. Sävyltään myönteinen ohjaava palaute tukee oppilaan hyvän itsetunnon ja minäkuvan rakentumista. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin. Oppimisen ja musisoinnin ilon säilyttäminen, vähitellen muodostuva realistinen käsitys omista musiikillisista kyvyistä, myönteinen suhde omaan muusikkouteen ja opiskelun omaehtoisuus ovat merkkejä jatkuvan arvioinnin onnistuneesta toteutumisesta.

Arviointi on koko opiskelun ajan kestävä prosessi, jossa tavoitteet, niiden saavuttaminen ja uusien tavoitteiden asettaminen muodostavat yksittäisen oppilaan tai ryhmän kohdalla oppimista edistävän jatkumon.

10.4 PALAUTTEEN ANTAMINEN

Jatkuvaan oppimisen arviointiin liittyy opettajan oppimistilanteissa antama ohjaava suullinen palaute. Lukuvuoden työskentelystä ja opintosuorituksista annetaan myös kirjallista palautetta. Opintojen aikana lukuvuosittain annettavassa kirjallisessa oppimisen arvioinnissa pyritään luomaan oppilaalle kokonaiskuva hänen kehittymisestään ja tukemaan häntä uusien tavoitteiden asettamisessa. Opettajan tehtävänä on varmistaa, että oppilas ymmärtää oikein saamansa palautteen.

10.5 ARVIOINTIKÄYTÄNNÖT

INSTRUMENTTITAITOT JA YHTEISMUSISOINTI

- Solistisen aineen opettaja ja oppilas sekä sopimuksen mukaan oppilaan huoltaja käyvät lukuvuoden alussa keskustelun, jossa sovitaan lukuvuoden työn tavoitteista (HOPS). Tavoitteiden asettamisen tukena käytetään instrumenttikohdaisia taitotauluja, jotka löytyvät Eepos-järjestelmästä. (Eepos = [www – käyttöliittymä](http://www.eepos.fi) oppilaitoksen tietojärjestelmään).
- Lukuvuoden lopussa käydään keskustelu, jossa yhteisesti arvioidaan, miten tavoitteet on saavutettu. Palautteet ja arvioinnit kirjataan sanallisesti Eepokseen.
- Instrumenttiopintojen tasolta toiselle siirtymisen ohjaamisesta vastaa opettaja. Tasolta toiselle siirryttäessä opettaja kirjaa Eepokseen, kuinka hyvin oppilas on saavuttanut tasolle määritellyt tavoitteet.

- Yhteismusisoinnista ja mahdollisista valinnaiskursseista annetaan osallistumismerkintä, johon voi liittyä sanallinen arviointi.

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Oppilaan edistyminen musiikin hahmotuksen opinnoissa arvioidaan ja kirjataan lukuvuosittain. Musiikin hahmottamisaineiden oppimisen arviointi perustuu oppilaan eri tavoin osoittamaan osaamiseen.
- Tasolta toiselle siirtymisen ohjaamisesta ja opintosuoritusten sekä arvioinnin kirjaamisesta vastaa oppilaan musiikin hahmotuksen opettaja.

10.6 SUORITUSTEN JA ARVIOINTIEN KIRJAAMINEN

Suoritukset ja sanalliset arvoinnit kirjataan Eepokseen.

Laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

Laajan oppimäärän syventävien opintojen arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet. Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Päätötdodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta musiikin perusopetuksen laajasta oppimäärästä. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

11 OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSI- LUKEMINEN

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

12 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Mikäli oppilas ei sairauden, vammaisuuden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan opetuksen tavoitteet yksilöllistää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä niin, että hän voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Tällöin oppilaalle tehdään henkilökohtainen opiskelun järjestämistä koskeva suunnitelma, joka toimii samalla oppimäärän ja opetuksen yksilöllistämispäätöksenä.

Yksilöllistettyä opetusta voidaan toteuttaa, mikäli sille on riittävät edellytykset. Tämä tarkoittaa pedagogista osaamista, olosuhteita sekä opettajan ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemien tukitoimien järjestymistä.

Oppimäärää yksilöllistettäessä oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelun järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opiskelu- ja suunnitelmassa määritellään opintojen tavoitteet, sisältö, opetuksen toteuttamistapa, mahdollisesti tarvittavat tukitoimet esim. opetustilassa tarvittavat järjestelyt, apuvälineet tai avustajan käyttö. Lisäksi tehdään suunnitelma tasolta toiselle etenemisestä sekä oppimisen arviointimenettelystä. Tavoitteita voidaan asettaa sekä pitkälle että lyhyelle aikavälille.

Opiskelusuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Päivitysväli riippuu oppilaan etenemisestä. Päivitysten jälkeen vanhat opiskelusuunnitelmat jäävät talteen.

Opetuksen tavoitteet ovat musiikkikasvatuksellisia. Opinnoissa edetään tavoitteellisesti tasolta toiselle, niin kauan kun opiskelulle voidaan asettaa mielekkäitä tavoitteita. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettavaa opetusta. Mikäli katsotaan että esimerkiksi oppilaan vuorovaikutustaidot tai keskittymiskyky eivät riitä tavoitteelliseen opiskeluun, tai koetaan että hän ei hyödy saamastaan opetuksesta, suositellaan jotain muuta toimintamuotoa kuten musiikkiterapiaa, jossa on erilaiset tavoitteet.

Yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaan opiskelevien oppilaiden opetus integroidaan oppilaitoksen normaaliin opetustoimintaan niin pitkälle kuin mahdollista.

Opetusta voidaan toteuttaa sekä yksilö- että ryhmäopetuksena.

Oppimista arvioidaan suhteessa oppilaan yksilöllistettyihin tavoitteisiin.

13 OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Musiikin- ja tanssin perusopetukseen hakeudutaan täyttämällä hakulomake Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston kotisivuilla (www.slmo.fi).

Opiston johtokunta päättää oppilaaksi ottamisen perusteista. Oppilasvalinnat tekee rehtori johtokunnan päättämien perusteiden mukaisesti.

Musiikinopetukseen otetaan oppilaita niistä kunnista, joiden kanssa musiikki- ja tanssiopistolla on oppilaspaikkasopimus.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opetusryhmiin oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumislomake löytyy kotisivuilta (www.slmo.fi).

Avoimen opiston opetukseen oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Oppilaalla tulee olla oppiainekohtaiset perusedellytykset opiskeluun (esim. sopiva ikä).

14 YHTEISTYÖ HUOLTAJEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

14.1 YHTEISTYÖ HUOLTAJEN KANSSA

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopisto toimii hyvässä vuorovaikutuksessa oppilaiden vanhempien ja huoltajien kanssa. Opettajat, rehtori ja opiston muu henkilökunta pyrkivät luomaan luottamuksellisen keskusteluyhteyden oppilaan vanhempiin ja huoltajiin. Vanhempainiltojen, oppilaskonserttien ja muiden tilaisuuksien sekä aktiivisen tiedottamisen kautta pyritään edistämään yhteistyötä ja lisäämään tietoa oppilaitoksen toiminnasta ja opetuksesta.

14.2 YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston toimintaperiaatteisiin kuuluu erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen ja perustason opetuksen vieminen mahdollisimman lähelle lapsia. Tämän toteutumiseksi oppilaitos toimii yhdessä päiväkotien ja peruskoulujen kanssa. Toiminta-alueen päiväkodeissa toimii varhaisiän musiikkikasvatuksen ryhmiä. Lisäksi joillakin peruskouluilla annetaan opiston instrumenttiopetusta ja niissä toimii myös soitinvalmennus- ja yhteismusisointiryhmiä. Opisto ja koulut voivat tuottaa yhteisiä opetusprojekteja.

Paikallinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö eri taideoppilaitosten ja kulttuuriyhteisöjen kanssa antaa mahdollisuuden opettajien osaamisen kehittämiseen ja monipuolistaa oppilaiden esiintymis- ja kuuntelukasvatusta.

15 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston toiminnan kehittäminen on jatkuvaa, säännöllistä ja monipuolista suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyötä. Toiminnan jatkuva kehittäminen perustuu oppilaitoksen toiminnan sisäiseen ja ulkoiseen arviointiin.

Koulutuksen järjestäjä arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin [Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7§ (muutettu lailla 1301/2013)]. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää.

Oppilaille ja vanhemmille osoitetut, säännöllisesti järjestettävät kyselyt toimivat opetustoiminnan toimivuuden seurannan ja kehittämisen välineinä. Toiminnan kehittämisessä otetaan huomioon kyselyillä saadut palautteet sekä kyselyjen vastauksissa esille tulevat muutostarpeet ja kehityskohteet.

Opetustoimintaa kehitettäessä seurataan taidekasvatuksessa tapahtuvaa kansallista ja kansainvälistä kehitystä. Opetustoiminnan laadun kehittämisessä merkittävässä roolissa on henkilöstön jatkuva koulutus. Ammatillisen osaamisen kehittämisen lisäksi huomiota kiinnitetään myös henkilöstön fyysisen ja henkisen työkyvyn edistämiseen ja ylläpitämiseen.

MUSIIKINOPETUKSEN OPINTOPOLKU

